

Broers en Zussen in de Spotlights!
Activiteiten draaiboek voor broers en zussen

Dit is een uitgave van project 'Broers en Zussen in de Spotlights!', in samenwerking met GGNet in Apeldoorn, RIAGG in Zwolle en Eleos in Amersfoort.

Broers en zussen in de spotlights! is een project van De Rudolphstichting, Bosk, Nierstichting en Nierpatiëntenvereniging, PhiladelphiaSupport en Kansplus.

De Rudolphstichting

KANS

BOSK

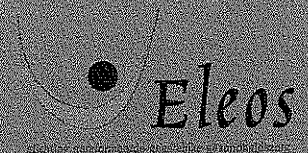
Nierpatiënten Vereniging Nederland

PHILADELPHIA SUPPORT

GGNet

Dit draaiboek is financieel mogelijk gemaakt door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, KerkinActie, het VSBfonds en De Rudolphstichting.

Tekst en redactie: Joos van de Griendt
Eindredactie: Rixt Elzinga, Maaike Boeder, Annemieke de Vries
en Joos van de Griendt
Vormgeving: Makemedia

Dit draaiboek is gepresenteerd op de studiemiddag Broers en Zussen in de Spotlights! in Eindhoven op 24 september 2007.

Besteladres: De Rudolphstichting, Schoonderbekerweg 4, 3794 NB De Glind
Tel.: 0342-451138 E-mail: info@broerofzus.nl

© 2007 Uitgave van Project 'Broers en Zussen in de Spotlights!', De Rudolphstichting, GGNet, RIAGG Zwolle en Eleos

1 Algemeen

1.1 Inleiding, verantwoording en leeswijzer	8
1.2 Achtergrondinformatie over broers en zussen	10
1.2.1 Inleiding	10
1.2.2 Problematiek van kinderen met een 'bijzondere' broer of zus	10
1.2.3 Gevoelens van kinderen met betrekking tot hun 'bijzondere' broer of zus	11
1.2.4 Gevolgen op korte termijn	11
1.2.5 Gevolgen op lange termijn	12
1.2.6 Veel verschillen, maar ook overeenkomsten	12
1.2.7 Samenvatting	12
1.3 Geraadpleegde literatuur	13

2 Handleiding bij broers en zussen cursussen

2.1 Opzet en werkwijze	15
2.1.1 Doel van de cursus	15
2.1.2 Toelichting bij de opzet	15
2.1.3 Doelgroep	16
2.1.4 Overzicht van bijeenkomsten	16
2.1.5 Keuze van bijeenkomsten	16
2.2 Praktische zaken rondom de cursus	17
2.2.1 De werving	17
2.2.2 De cursus	18
2.2.3 De deelnemers	18
2.2.4 De begeleiders	18
2.2.5 Het kennismakingsgesprek	19
2.2.6 De bijlagen	19
Bijlage 1: formulier kennismakingsgesprek	20
Bijlage 2: uitnodiging kennismakingsgesprek	21
Bijlage 3: uitnodiging eerste groepsbijeenkomst	21
Bijlage 4: uitnodiging ouderbijeenkomsten	22

3 Uitwerking van de brussencursus

3.1 Inleiding	24
3.2 Bijeenkomst 'kennismaken'	25
3.2.1 Toelichting programma	26
3.2.2 Bijlagen	26
Bijlage 1: thuisopdracht	27
Bijlage 2: alternatieve werkvormen	28
3.3 Bijeenkomst 'gevoelens'	29
3.3.1 Toelichting programma	30
3.3.2 Bijlagen	30
Bijlage 1: verhaal van Floor en alternatieven	31
Bijlage 2: kaarten met gevoelens	32
Bijlage 3: kaarten met situaties, ren je rot gevoelsspel	33
Bijlage 4: interview met je ouder(s)	34
Bijlage 5: alternatieve werkvormen	35
Bijlage 6: werkblad 'Maak de zin af'	36
Bijlage 7: gevoelens van een brus	37
3.4 Bijeenkomst 'psycho-educatie'	39
3.4.1 Toelichting programma	40
3.4.2 Bijlagen	40
Bijlage 1: uitspraken van kinderen met een 'bijzondere' broer of zus	41
Bijlage 2: alternatieve werkvormen	42
3.5 Bijeenkomst 'opkomen voor jezelf'	43
3.5.1 Toelichting programma	44

Vervolg inhoudsopgave

3.5.2 Bijlagen	45
Bijlage 1: kenmerken assertieve houding	46
Bijlage 2: werkblad situatiekaarten voor het rollenspel	46
Bijlage 3: verhaal Arnoud	46
Bijlage 4: thuisopdracht	47
Bijlage 5: alternatieve werkvormen voor het rollenspel	48
Bijlage 6: alternatieve werkvormen voor verhaal en kringgesprek	49
3.6 Bijeenkomst 'positie in het gezin'	50
3.6.1 Toelichting programma	51
3.6.2 Bijlagen	51
Bijlage 1: Werkblad thuisopdracht	52
Bijlage 2: Werkblad thuisopdracht voor 12 – 15 jaar	52
3.7 Bijeenkomst 'sociaal netwerk en steun'	53
3.7.1 Toelichting programma	54
3.7.2 Bijlagen	54
Bijlage 1: alternatieve werkvormen	55
3.8 Bijeenkomst 'afsluiting'	56
3.8.1 Toelichting programma	57
3.8.2 Bijlagen	57
Bijlage 1: Werkblad: kaartjes spel 10 – 12, 12 – 15 jaar	58
Bijlage 2: Werkblad kaartjes spel leeftijdscategorie 7 – 9 jaar	60
Bijlage 3: Evaluatieformulier brussencursus 12 – 15 jaar	62
3.9 Bijeenkomst 'wensen'	64
3.9.1 Toelichting programma	65
3.9.2 Bijlagen	65
Bijlage 1: wensdoosje	66
Bijlage 2: alternatieve werkvormen	67
3.10 'Samen ben je sterkermap'	68
4 Ouderbijeenkomsten in het kader van de cursus	
4.1 Hoofddoel	70
4.2 Eerste ouderbijeenkomst: wat betekent het om bruis te zijn?	71
4.2.1 Toelichting programma	72
4.2.2 Bijlagen	73
Bijlage 1: alternatieven voor kennismakingsronde	74
Bijlage 2: 'een bijzondere' broer of zus	74
Bijlage 3: waar loopt een bruis tegenaan?	75
Bijlage 4: uitspraken van kinderen met een 'bijzondere' broer of zus	77
Bijlage 5: overzicht van risico- en beschermende factoren	77
Bijlage 6: huiswerkopdracht	77
4.3 Tweede ouderbijeenkomst: hoe kun je als ouder de bruis ondersteunen?	78
4.3.1 Toelichting programma	79
4.3.2 Bijlagen	79
Bijlage 1: situatieschetsen	80
Bijlage 2: overzicht van preventieve tips	81
Bijlage 3: evaluatieformulier ouders	82
Bijlage 4: evaluatieformulier 'Broers en zussen in de Spotlights!' 7 – 12 jaar	83
Bijlage 5: tips voor ouders	85
Bijlage 6: leestips voor bruisen	86

5 Themadag voor brussen en hun ouders

5.1 Praktisch	88
5.1.1 Inleiding	88
5.1.2 Inhoud van het programma	88
5.1.3 Tijdsplanning en voorbereiding	89
5.1.4 Folder inhoud	90
5.1.5 Advertentie	90
5.2 Draaiboek van een brussendag	91
5.2.1 Richtlijnen voor vrijwilligers	93
5.2.2 Richtlijnen voor medewerkers	94
5.3 Programma ouderbijeenkomst	95
5.4 Inhoud map voor ouders	97
• Hand-out ouderbijeenkomst	98
• GGGG-schema's	102
• Denken, voelen, doen	105
• Samenvatting groep 9 – 12-jarigen	106
• Samenvatting groep 12 – 16-jarigen	106
• Evaluatieformulier ouderbijeenkomst brussendag	108
5.5 Draaiboek kindergroep 9 – 12-jarigen brussendag	109
5.6 Instructie voor begeleiders	111
5.6.1 Uitleg speurruispeel	111
5.6.2 Kaart voor speurruispeel	112
5.6.3 Opdrachten speurruispeel	113
5.6.4 Scorelijst speurruispeel	114
5.7 Evaluatieformulier 8 – 12-jarigen voor de themadag brussen	115
5.8 Inhoud kindermap	116
5.8.1 Opdrachten van het speurruispeel 'Binnenste Buiten'	116
5.8.2 De scorekaart	116
5.8.3 Andere mogelijkheden	116
5.9 Draaiboek brussendag tierngroep 12 – 16-jarigen	117
5.10 Instructie voor begeleiders, uitleg Bingospel	119
• Bingovragenformulier	120
• Brussenkwartet tiernversie	121
• Ontspanningsactiviteit brussen 12 – 16 jaar	122
5.11 Inhoud tiernmap	123
• 'Gevoelens van een brus'	124
• Brussenboekje	125
• Evaluatieformulier brussendag 12 – 16-jarigen	126
5.12 Brieven	127
• Wervingsbrief brussen aan verwijzers, instellingen, organisaties	128
• Wervingsbrief brussen aan collega's	129
• Wervingsbrief vrijwilligers	130
• Uitnodigingsbrief aan hulpverleners die meewerken aan de dag	131
• Uitnodigingsbrief aan de ouders	132
• Uitnodigingsbrief aan de deelnemers	133
5.13 Evaluatieformulieren	134
• Evaluatieformulier voor hulpverleners van de ouderbijeenkomst	135
• Evaluatieformulier voor hulpverleners van de kindergroep	136
• Evaluatieformulier voor ouders	137
• Evaluatieformulier voor 12 – 16-jarigen	138
• Evaluatieformulier voor 8 – 12-jarigen	139

6. Thema-avond 'Broers en zussen in de Spotlights!'

6.1 Inleiding	141
6.2 Programma	142
6.2.1 Toelichting programma	143
6.2.2 Bijlagen	143
Bijlage 1: uitspraken van kinderen met een 'bijzondere' broer of zus	144
Bijlage 2: waar loopt een brus tegenaan	145
Bijlage 3: situatieschetsen	147
Bijlage 4: tips voor ouders	148

7 Extra's

7.1. Informatie over ziekten, stoornissen en handicaps	150
Wat is er met mijn broertje/zusje aan de hand? > ADHD	151
Wat is er met mijn broertje/zusje aan de hand? > Autisme	152
Wat is er met mijn broertje/zusje aan de hand? > Diabetes	153
Wat is er met mijn broertje/zusje aan de hand? > Downsyndroom	154
Wat is er met mijn broertje/zusje aan de hand? > Kanker	155
Wat is er met mijn broertje/zusje aan de hand? > Nierziekte	156
Wat is er met mijn broertje/zusje aan de hand? > Cerebrale Parese	157
Wat is er met mijn broertje/zusje aan de hand? > Spina Bifida	158
Wat is er met mijn broertje/zusje aan de hand? > Schisis	159
Wat is er met mijn broertje/zusje aan de hand? > Hydrocephalus	160
Wat is er met mijn broertje/zusje aan de hand? > Meervoudig Complex Gehandicapt	161
Wat is er met mijn broertje/zusje aan de hand? > Stofwisselingsziekte	162
Wat is er met mijn broertje/zusje aan de hand? > Cystic Fibrosis	163
Wat is er met mijn broertje/zusje aan de hand? > Leeg sjabloon	164